

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

מ

מכון
טעם
זקנים
שיחותיו של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

תצעק אלף פעמים רבוש"ע הצלני!
העניות הקשה ששררה באוקראינה
החנות פתוחה והחנוני מקיף...
חנוך לנער על פי דרכו!
וקראת לשבת עונג!
גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד
נוח לרצות וקשה לבעוס
צדיק ה' בכל דרכיו

הרה"ח ר' יוסף ארליך ז"ל
הרווח הגדול שבהתקרבות לרבי
החסיד הנלהב ר' שלמה גבריאאל
תענית מבטל מחלוקת
דעת הרבי אודות שוחטים ומלמדים
התעשר מברכתו של הרבי
בא לרבי בקפיצת הדרך
רבי וחסידים של פעם!

קונטרס מ' מתורגם מקונטרס ע"א באידיש

©

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב

(מארה"ק: 456-573-0722) 1-845-200-0443

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

bn5710048@gmail.com 0548432460

פרשת פנחס תשל"ה

שיחה שנמסרה בצום שבעה עשר בתמוז

(טייפ מס' #80)

הרה"ח ר' יוסף ארליך

(משוחח אודות הרה"ח ר' יוסף ארליך שנפטר למחרת השיחה ערב שבת קודש פרשת פנחס בבית החולים 'תל השומר' ובמוצאי שבת הובא לקבורה בהר הזיתים.)

ר' יוסף התגורר בבני ברק, הוא היה העסקן של בני ברק, בבני ברק היה הרי 'חברה', והוא היה מראשוני מייסדיה של העיר בני ברק. (ר' משה ביננשטוק: הוא היה גיסו של גרשטנקורן).

הוא עבר סבל רב כשהגיע ארצה, הא ! כשעלה לארץ לא היו בתים עדיין, הכל היה שומם, היו חולות, ערמות חול שלהטו ובערו.

הוא חסיד, הוא חסיד, הא ! כזו אמונה ברבי, אמונה חזקה. (ר' משה: הוא אמר באמת; כשביקרתי אצלו ביום שישי יחד עם ר' חיים שלמה רוטנברג, אמר לנו: 'אה, רבי נתן אמר לרבי נפתלי: 'אני ישר לרבינו'!, הפטיר ר' יוסף בערגה: 'כיצד זוכים לומר כאלו מילים?!', כל דיבוריו היו רק מהתכלית!) כן כן.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

(ר' משה: בדבריו הזכיר גם את דברי רבי נתן שאמר, שהיה שמח מאד אילו היה משהו שינגן לפניו בכינור, כמובא במכתב ההסתלקות². כמו"כ הזכיר לו ר' חיים שלמה את המעשה מ'פיווייל אשרינו' והחייה אותו עד מאד, עד עתה לא הכיר סיפור זה כלל, הוא כבר שישים שנה חסיד ברסלב! מאז היותו נער בן שלש עשרה!).

מה גילו כיום? (ר' משה: שבעים ושלש שבעים וארבע, ומאז היותו נער בן שלש עשרה הוא מקורב לרבי!).

בארץ ישראל הוא מתגורר מן הסתם למעלה מחמישים שנה. גם כתב ספר. (ר' משה: שני ספרים: 'מאמר יוסף' ו'חלקת יוסף').

נו, וענין הצדקות שחילק זה הרי דבר נפלא! צריך לדאוג שמפעליו הברוכים ימשיכו הלאה. בשנים בהם יכול היה לנסוע, אמרתי לו שהוא בעצמו יסע ייחד עמך להראות לך את הכתובות.

(ר' משה: אין לו כתובות מיוחדות, הוא מסתובב בבתי הכנסת הגדולים, וזה עושה ממילא יהודי מבוגר; בבתי הכנסת הגדולים נכנס בערך שבע מאות פנוט בחודש, שמונה מאות פנוט בחודש). אבל גם עכשיו ימשיך לתת סכום שכזה? (ר' משה: כן, כבר יש לו קשר אתו, אחי בא מידי שבוע לקחת ממנו את הכסף, בכל כמה ימים, זה ממשיך הלאה). כי הוא יודע שמחלקים את הכסף לעניי ירושלים.

(ר' משה: כן, כמו כן ישנם עוד מספר בתי כנסת, נכנס פה מאה פונט, שם מאה פונט, אני עצמי איני יודע כיצד מצטבר מידי חודש סכום של אלפיים פונט! בירושלים הוא מחלק ארבע עשרה וחצי, בבני ברק הוא מחלק בערך חמש. הוא נהג לעבור בית בית יחד עם ר' דוד, ר' דוד שצקובסקי, פשוט ללכת לשכונת התימנים ולעבור בית בית).

הערות ומראי מקומות

² הובא בסוף ספר עלים לתרופה.

³ ע' עלים לתרופה - מכתבי מוהרנ"ת, מכתב קצ"ה.

הרווח הגדול שבהתקרבות לרבי

זוגתו חולה גם היא ונמצאת לבדה בבית. (ר' משה: בעלה הראשון נראה שמדבר מאשת ר' יוסף ארליך] סבל גם הוא מהמחלה הידועה). הייתה לי הכרות טובה איתו, הוא נהג לנסוע לירושלים לימי ראש השנה, הוא היה יהודי יקר – א'תכשיט!', יהודי תמים.

כל אחד לפי ערכו, התקרבותו לרבי זו טובה גדולה עבורו, לכל אחד זו טובה גדולה עבורו מה שזכה להחזיק עצמו ברבי, מעט מזה אנו יודעים בעולם הזה והשאר נדע רק בעתיד – גודל הטובה שכל אחד קיבל מהרבי.

אלא מאי? יחד עם זאת תהיה בושה, כשנראה שהיינו יכולים לקחת יותר, זו תהיה בושה נוראה! "הייתי הרי אצל הרבי – יכולתי לקחת יותר"; אמנם אספת שתים שלש אבני חן קטנות, אולם באפשרותך היה למלאות שקים מלאים. ומאיךך השמחה על כל אבן קטנה שכן זכינו לקחת תהיה גדולה עד מאד. ומי מדבר אם האדם זכה ולא התבייש להיקרא על שמו של הרבי; אדם שנקרא על שם הצדיק, זוהי חשיבות עצומה⁷.

(ר' משה: ר' יוסף ארליך צועק תדיר: "עברי אנכי! עברי אנכי! איך בין א ברסלב'ר!") הוא תלמיד חכם, הוא אף לימד בחבורה.

הערות ומראי מקומות

⁷ עי' בלקו"ה שלוחין ה"ה, ל"ו; וז"ל: ומשם ילמד כל אחד הרוצה להתקרב לצדיקי אמת שצריך על כל פנים למסר שמו, שהוא נפשו, בשביל זה, הינו שיתרצה לסבל בזיונות ושפיכות דמים הרבה על ידי שנקרא על שם הצדיק האמת ויבטל כבודו, שהוא בחינת שמו, בחינת נפשו, יבטל הכל בשביל כבוד ה' יתברך שיתגדל על ידי שיתקרב להצדיק האמת שיתקן נפשו ועל ידי זה יזכה למצאו ולהתקרב אליו עד שיזכה לחיי עולם.

החסיד הנלהב ר' שלמה גבריאל

(ר' משה: הייתה לו לר' יוסף היכרות גדולה עם ר' שלמה גבריאל^ה, הוא היה מאד קרוב אליו, הוא שהה רבות במחיצתו). ר' שלמה גבריאל היה פעמיים באומן, בשנת תרע"ה, ובשנת תרע"ט. הוא היה כהן, הוא היה חד וחרוף, הוא דיבר בכזאת חריפות... אה!

(ר' משה: ר' יוסף ארליך סיפר הרבה עובדות מעניינות מר' שלמה גבריאל, הוא היה חד וחרוף, וגם קפדן קצת. הוא סיפר שהייתה תקופה שכל תושבי וורשה חלו במחלת ה'טיפוס', ומספר יהודים אף נפטרו מהמחלה, ביניהם גם כמה מאנשי שלומינו. התלוצצו המתנגדים שאצל הברסלבר'ס יש נפטרים בגלל שהם עושים 'עבודות גדולות', וזאת למרות שגם בין חסידי גור ואחרים היו שנפטרו מהמחלה. באחת הלוויות שהתקיימו אז הייתה מרירות גדולה מאד, היו אלו שני אחים שנפטרו באותו פרק זמן, ולמתנגדים כבר היה מה להתלוצץ... בשומעו את דבריהם החל לבעור - ר' שלמה גבריאל, ואמר: הם מדברים?! אני תכף... הוא רצה להענישם במקום ורק ברגע האחרון עצרו בעדו, הוא היה מאד תקיף). כן, הוא היה תקיף מאד, תקיפותו הייתה קצת יותר מדי, חוץ מזה הוא גם הדריך את האברכים בכזאת חריפות... הא הא.

משה עליו השלום (בנו של ר' לוי יצחק) נולד בכ"ה אלול תרע"ח, ובאותה שנה נסע ר' שלמה גבריאל מפולין לאומן על ראש השנה ונתקע באמצע הדרך, לא נותר לו מספיק זמן כדי להגיע לאומן על ראש השנה - לאומן הגיע רק לקראת יום הכיפורים. נו, הוא היה כהן, ופדיון הבן של בני משה התקיים לאחר חג הסוכות, אז ביקשתי ממנו שישמש ככהן.

כשנסע לאומן עדיין לא שמע על הסתלקותו של רבי אברהם בן ר' נחמן'ס באותה שנה, ערב ר"ח טבת שנת תרע"ח. משהגיע לאומן ונודע לו שרבי

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^ה מראשוני גדולי תלמידי ראב"ג בפולין.

פרשת פנחס תשל"ה ז

אברהם איננו, התהלך אבל וחפוי ראש, וזאת, משום שהיה כרוך מאד אחרי ר' אברהם ר' נחמן'ס, געוואלדיג. הוא הגיע לאומן ורצה לשוחח עם ר' אברהם על ענין מסוים אך לא מצא אותו. זה היה נורא, הוא הסתובב מבולבל לגמרי. כביקשתי ממנו שיבוא לפדיון הבן לשמש ככהן, ענה לי: "הייתי נוסע אליך, שמעתי שאתה כרוך אחרי ר' אברהם ר' נחמן'ס, אולם כל כך מר לי, שאני לא מצליח לאסוף את עצמי. הוא התהלך כמו... היו לי - אמר ר' שלמה גבריאלי - שקים מלאים לדבר עם ר' אברהם ר' נחמן'ס, אך הגעתי ור' אברהם איננו, הוא תכנן לבוא לאומן ולשוחח על הכל.

(ר' משה: הוא חזר לפולין? הגבולות היו סגורים הרי?!), כן, התגנבו, כבר הסתדרו איכשהו.

ראש השנה של שנת תרע"ה הוא היה באומן. בראש השנה הראשון שלי באומן, כל אנשי שלומינו שבפולין היו באומן; ר' שלמה גבריאלי; ר' מרדכי סוקולוב'ר. כל אנ"ש מפולין; ר' יצחק ברייטר. מאות יהודים באו מפולין; כל אנ"ש שבלודז; כל וורשה; כל לובלין; הם שכרו קרון מיוחד, הם חיברו לרכבת קרון שהוקצה להם במיוחד. כן, ציבור גדול השתתף אז, אה אה! באותה שנה ראיתי אותו בקיבוץ, ופעם נוספת בראש השנה של שנת תרע"ט.

(ר' משה: ר' יוסף סיפר, שפעם אחת כשהמתנגדים לעגו לחסידי ברסלב שהם לא לומדים, ענה ר' שלמה גבריאלי בלהט: ככה?! נתחיל מעתה ללמוד, ותכף החל ללמוד מסכת יבמות, עם רש"י תוספות וראשונים, סיפר ר' יוסף, שבו במקום החל ר' שלמה גבריאלי לצטט מדברי הרשב"א, ראשונים, פני יהושע ועוד). כן, הוא היה למדן מופלג! (ר' משה: אלו שנכחו במקום התפעלו ויצאו מכליהם לנוכח למדנותו המופלגת). אכן כן, בנוסף לכך גם היה עובד השם, עובד השם - עפעס געוואלדיג, יומם ולילה ברציפות.

תענית מבטל מחלוקת

(משוחח ע"פ ליקוטי מוהר"ן תורה קע"ט). הרבי מדבר לענין כל מיני מחלוקות, הן מחלוקות ברוחניות והן מחלוקות בגשמיות. מה הפירוש מחלוקת ברוחניות? למשל, אדם שלא מצליח להתפלל כראוי, הוא לא מצליח לעסוק בעבודת השם, זה משום 'חולקים עליו', ומי הם החולקים? ליצר הרע יש כבר את החבר'ה שלו, הוא בעצמו השר ויש לו את החבר'ה שלו, והם אלו שלא מניחים לאדם לעסוק בעבודת השם - הכל בכלל מחלוקת. הם עומדים וחולקים על האדם, כשכל כוונתם היא - לבטל את דעתו, את רצונותיו הטובים אותם חפץ להוציא מן הכח אל הפועל. אומר הרבי: העצה לביטול המחלוקת היא - תענית. נגד כל מיני מחלוקת העצה היא - תענית.

הרבי מביא את דברי הזהר' המדבר מיום הכיפורים בהם מבואר כי סגולת התענית היא: "לאכנעא לבא, לאדבקא רעותא דלבא לקודשא בריך הוא", שרצונו של האדם יתאחד עם רצון השם יתברך, זוהי סגולת התענית. 'בעצם

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

1 וז"ל: דע שכנגד כל מיני מחלוקת הן בגשמיות הן ברוחניות שאינו יכול להתפלל או לעשות מה שצריך בעבודת השם. כי הכל בכלל מחלוקת, שעומדים וחולקים עליו ורוצים לבטל דעתו ורצונו מה שרוצה לעשות, וכדי לבטל המחלוקת מאיזה בחינה שתהיה ולעשות שלום, על זה צריך תענית:

וזה מה שאמרו רבותינו, וזכרונם לברכה (אבות פ"ק ב): "מרבך צדקה מרבך שלום", צדקה הוא בחינת תענית, כי עקר התענית הוא צדקה, כמאמר חכמינו, וזכרונם לברכה (פ"ק ו'): 'אגרא דתעניתא צדקתא', כי בחינת המחלוקת הוא רצון אחר שעומדים עליו לבטל רצונו, וסגלת התענית איתה בזהר (אחרי ס"ח). 'בעצם היום הזה תענו את נפשתיכם' 'שמעלת התענית לאכנעא לבא לאדבקא רעותא דלבא לקודשא בריך הוא', שעל ידי התענית נכנע ונחלש הלב ונתבטל כל הרצונות האחרים שלו מפני רצון הקדוש ברוך הוא, לאדבקא רעותא דלבא וכו'. ועל פן על ידי זה נתבטל המחלוקת שהוא בחינת רצונות אחרים שלא כרצונו כמו שאמרו רבותינו, וזכרונם לברכה (אבות פ"ק ב'): 'בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך', ועל ידי התענית כבר נתבטל רצונו מפני רצון השם יתברך כנ"ל, על פן נתבטל רצון אחרים מפני רצונו, ונתבטל המחלוקת ונעשה שלום.

1 ח"ג ס"ח ע"ב עיי"ש.

היום הזה תענו את נפשותיכם, 'נפשותיכם' היינו: 'רצונותיכם'. 'תענו', היינו: שרצונותיכם הרעים יכנעו, ולאדבקה רעותא דלכא לקודשא בריך הוא, זוהי סגולת התענית.

ליום התענית יש כח לפעול באדם שרצונותיו הרעים ייכנעו ושחפץ לכו יהיה דבוק בהשם יתברך, זוהי סגולת התענית.

נו, נמצא איפה שלתענית כח גדול מאד, שכן, שעל ידו מבטל האדם את רצונו להשם יתברך. בזה שמקיים: "בטל רצונך מפני רצונו", מתקיים בו המשך דברי המשנה: "שיבטל רצון אחרים מפני רצונך", והמחלוקת מתבטלת.

מהי פנימיות המחלוקת? רצון אחרים העומדים כנגדו וחפצים לבטלו מעבודתו! אולם על ידי תענית מייחד האדם את רצונותיו להשם יתברך, 'לאדבקה רעותא דלכא לקודשא בריך הוא', הוא מבטל את רצונותיו להשם יתברך, או אז מתקיים בו: 'שיבטל רצון אחרים מפני רצונך', ועי"ז מתבטלת המחלוקת.

נו, היום הוא 'יום תענית' (שיחה זו נמסרה בצום שבעה עשר בתמוז). כתוב בזוהר הק', שיום התענית נועד 'לאדבקה רעותא דלכא לקודשא בריך הוא'; ביום רגיל האדם אוכל ושותה, אולם ביום בו הוא צם ולא שותה, אזי יש לו רצון להשם יתברך, ומשום כך, ביום כזה עלינו להרבות בתפילה, לשמור את זמנינו כראוי, ולהקפיד ביותר על התפילות ולימוד התורה ביום התענית, שכן, יום כזה כוחו גדול מאד. אם רק נרצה, נוכל להתחבר לכוחו הגדול של

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

יום התענית, ולדבק את רצון לבנו להשם יתברך - על ידי התפילה ולימוד התורה.

אכן, בהמשך דבריו אומר הרבי שישנם 'ימים מתים', אלו ימים בהם לא מקיימים רצונו של מקום, ימים ריקים. הרבי מכנה ימים אלו בשם: 'ימים מתים'! ימים אלו לא נחשבים ימים כלל וכלל^ט.

(חסר קצת. כפי הנראה, נשאל אודות שיחה הנדפסת בספר אבנייה ברזל, אות ס"ב: "רבינו ז"ל אמר: "היצר הרע של הכשרים הוא דיבוק" - "דער יצר הרע פון איין ערליכען יודין איז איין דיבוק", מה הפירוש דיבוק, רוח?! זוהי רוח שטות שנדבקת בנפש האדם, עד כדי כך, שנדמה לו לאדם שהוא אינו יכול להיפטר ממנה.

ר' משה: ומהי העצה באמת? בדורות הקודמים, בימי האריז"ל, הוציאו את הדיבוק עם שמות). גם בימינו העצה היא 'שמות', תורה ותפילה הם שמות הק'.

הערות ומראי מקומות

^ט בא"ד וזה לשונו שם: כי מעלת התענית שמעורר ומחיה מתים, הינו הימים שעברו בחשך, ואין להם שום חיות, כי כל יום יום נמשך עליו שפע מלמעלה, וכשעושה בזה היום מצוות ומעשים טובים, אזי מחיה היום וממשיך לו חיות ושפע רב מלמעלה, אך אם, חס ושלום, אם אינו עושה בו מצוות, אזי אינו יורד עליו שפע מלמעלה כי אם בצמצום גדול מאד רק כדי חיונו בצמצום, וכשהוא נוטל זה היום ועושה בו, חס ושלום, רע, אזי מוריד ומיניק ומוצץ השפע המעט שיש בזה היום, עד שמוצץ גם עצם החיות שיש להיום בעצמו, מלבד השפע הבא מלמעלה דבר יום ביומו, כי כל יום הוא בריאה, ויש לו חיות עצמו מלבד השפע, והוא מוצץ גם חיותו העצמי של היום, עד שנשארו הימים הללו פגרים מתים, כמו משל התינוק היונק משדי אמו, כל זמן שיש לה חלב יונק החלב, וכשנפסק החלב מוצץ דמה וחיותה מממש, אך על ידי התענית הוא מעורר ומחיה הימים הללו, והכל לפי התענית.

'עי' ליקוטי תפילות חלק א' תפילה צ"ב אות תתקנד וז"ל: ותבטל את כל מיני יצרים רעים ממני ומכל ישראל וכו' הן היצרים רעים של הכשרים ביותר שהוא בחינת איזה "דיבוק" רחמנא ליצולן, הן היצר הרע של הצדיקים שהוא מלאך הקדוש מממש וכו' עיי"ש.

דעת רבינו אודות שוחטים ומלמדים

(משוחחים אודות שיחה ס"ה בה מסופר על רבי שמעון תלמידו הראשון של הרבי שרצה ללמד עצמו שחיטה). הרבי אמר: "איך האב געוואלט אז מיינע לייט זאלן נישט זיין קיין שוחטים, נאר וואו א שוחט, זאל ער כאטש זיין פון מיינע לייט". רציתי שהמקורבים אליי לא יהיו שוחטים, אולם במקום שיש שוחט, לפחות שיהיה אחד מאנשיי!".

הרבי לא אחז אחז הרי ממלמדות^א, אמר רבי נתן: "ווי איידער א סוחר אן התבודדות, איז בעסער א מלמד" – "אם להיות סוחר בלי התבודדות, עדיף כבר לשמש כמלמד". הרבי לא אחז ממלאכת המלמדות, אולם להיות סוחר בלי התבודדות; סוחר שיש לו התבודדות יכול להיות ירא שמים גדול, אולם בלי התבודדות הוא יכול להיסחף כל כך... כבר עדיף שישמש כמלמד דרדקי.

(ר' משה: למה מתכוון רבי נתן בתפילותיו בהם הוא מבקש שנזכה להאמין בצדיקי אמת שבדורנו^ב, ושלא נהרהר אחריהם, ושנזכה לשמשם, מה הייתה כוונתו? מסתמא צדיקי אמת שבדורנו' הכוונה לאנשי שלומינו). התירוץ הוא: אני בכלל לא צריך לדעת מי הם, יש צדיקים אמתיים בדור, ואני מקשר עצמי אליהם, מי הם אינני יודע.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^א עי' בחיי מוהר"ן תקצ"א, וז"ל: אָהד שָׁאַל אוֹתוֹ אִם לְהִיּוֹת מְלַמֵּד, הָשִׁיב לוֹ לֹא (כִּי אָמַר הוּא וְז"ל שְׁשֵׁלְשָׁה דְבָרִים אֵינָם חֲשׂוּבִים בְּעֵינָיו שׁוֹחֵט וּמְלַמֵּד וְחֹסֵד בְּעִיר קְטַנָּה מְחַמֵּת שְׂבָנֶקֶל לוֹ לְהַכְשִׁיל בְּגֵאוֹת חֵס וְשְׁלוֹם), עכ"ל. גם עי' בשיחות הר"ן אות ר"מ, אודות רצונו שאנשיו לא יהיו מלמדים.

^ב עי' בלקו"ת ח': "וּתְזַכְּנוּ בְּרַחֲמֵי הַרְבִּים לְהֶאֱמִין וּלְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים אֱמֵתִים שְׂבָדוֹרְנוֹ אֲשֶׁר בָּהֶם בְּחֶרֶף", וכע"ז בעוד כמה מקומות.

רבי נתן אמר פעם לרבי נחמן טלוטשינער: "אשרי האיש" – אשרי האיש שירא את השם, מי הוא? אינני יודע, נחמן אם זה אתה, אני מקנא בך!".
זוהי אמרה נפלאה!

בכל דור ישנם צדיקים אמתיים, כך כתוב בזוהר הק"י,⁹⁷ ל"ו בחוץ לארץ, ול"ו בארץ ישראל; ישנם צדיקים אמתיים בדור, ואני מקשר עצמי אליהם, אולם מי הם? אינני יודע!⁹⁸ לתורה ולתפילה יש שלימות יתרה על ידי ההתקשרות לצדיקים⁹⁹. (ר' משה: בתפילות כותב רבי נתן, שצריך לשמש את הצדיקים¹⁰⁰, להגן על כבודם¹⁰¹, מוכן אפיה שצריך לדעת מי הם!?) וודאי שצריך, אולם אם לא יודעים?!

(אחד הנוכחים מבקש להבין את לשונו של הרבי): "איך וואלט געוואלט – מיינע לייט זאלן נישט זיין קיין שוחטים, נאר וואו א שוחט זאל ער כאטש זיין פון מיינע לייט" – "רציתי שהמקורבים אליי לא יהיו שוחטים, אולם במקום שיש שוחט, לפחות שיהיה אחד מאנשי!".

היה אחד בשם: ר' מוטל שוחט, עוד הכרתי אותו, מברסלב, (ר' משה: הוא היה ברסלבר מבטן ומלידה?) כן, אלא ש... (ר' משה: כיצד נכנס למלאכת השחיטה?) אביו

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

⁹⁷ תיקוני זוהר תיקון כ"א.

⁹⁸ וזל"ק של מוהרנ"ת בלקו"ת ח"ב, מ"ב: ועל ידי זה תבטל מאתנו שאר וחקמין של יצר לב האדם רע שנסאר לנו מנעורנו, אשר זה השאר והחקמין שבלב, הוא המסית את האדם להרהר אחר תלמידי חכמים שבדור ולומר זה נאה וזה לא נאה, על-ידי זה חלק לבנו, ונעלמו מאתנו השבעים ושנים צדיקים שבדורנו, ואין אנו יודעים בברור אחד מהם. רחם עלינו למענך ותסיר ותבער ותבטל מאתנו השאר והחקמין שבלב, עד שנוזקה להאמין בכל הצדיקים ולכלי להרהר אחריהם כלל, ולא לעשות שום חלוק ביניהם כלל, רק כלם יהיו נאים ואהובים ויקרים בעינינו מאד מאד.

⁹⁹ עיי' ליקו"מ סי' ב.

¹⁰⁰ ליקוטי תפילות ח"א תפילה כ"ב אות שס"ו.

¹⁰¹ שם תפילה כ"ח אות תכ"ו.

כבר שימש כשוחט - ר' משה שוחט. הוא נהג לקום בחצות לילה, להתבודד, ואחר כך להכין את החליף, אחר שהתבודד היה בודק את החליף.

בין אנשי שלומינו היו שוחטים יראי השם מופלגים. ר' אבא שוחט עוד היה אצל הרבי, הוא זקנו של ר' אבא'לע (תלמיד מוהרנ"ת) אבי אביו. בטח אתה מכיר את הסיפור שהיה עם ר' אבא שוחט בראש השנה כשהרבי עוד התגורר בברסלב, ומה שהיה עם בנו של ר' אבא, ר' שמואל, והגביע. הרבי אמר לו: "אתה אבא, בעולם הזה כבר אינך כדאי, ואתה שמואל, קח לך מעט מרק". ר' שמואל התעשר מאז, ור' אבא נפטר. (השואל: כמה שילם ר' אבא בעד העגלה ששכר?) שלש עשרה רובל.

התעשר מברכתו של הרבי

(משוחחים אודות שיחה הנפדסת בספר אבני'ה ברזל אות ע"ו) רבי אבא שהגיע לרבי אחרי שכבר נעמדו לתפילת מנחה, לא הספיק לראות את הרבי לפני מנחה, ובליל ראש השנה, כשאנשי שלומינו התקבצו לעריכת שולחנו של הרבי, פנה הרבי לר' אבא'לע ואמר: "אבא, דערצייל מיר דיין נסיעה" - "אבא ספר לי את סיפור נסיעתך". החל ר' אבא לרעוד מפחד. הפציר בו הרבי: "אבא, שרעק זיך נישט, דערצייל מיר דיין נסיעה". החל ר' אבא לספר את כל סדר נסיעתו, ולקראת סיום סיפור לרבי על הגביע שהיה ברשותו ומכרו; מכיוון שלא היה לו כסף לשלם לעגלון, נאלץ למכור את הגביע.

בטרם נסע קנה ר' אבא גביע מתנה לרבי, אולם לבסוף נאלץ להיפרד ממנו. נענה הרבי ואמר: "פאר מיין בעכער וועל איך ארויסנעמען דעם סמ"ך

מ"ם, די ציין מיט די אויגן! – "בעד הגביע שלי אוציא לסמ"ך מ"ם, את השיניים ואת העיניים!".

(השואל: היה זה גביע כסף או גביע זהב? באבני'ה ברזל מופיע 'גביע זהב') זוהי טעות נוספת שהשתרבה שם, הרבי גם לא סיים בשאלה "במה אוכל להודות לך?".

הרבי אמר בזה הלשון: "נו, דו אבא, אויף דער וועלט איז שוין נישט כדאי – און דו שמואל, נאדיר אביסל יויך" – "נו, אתה אבא, בעולם הזה כבר אינך כדאי – ואתה שמואל, קח לך מעט מרק"; 'בעולם הזה כבר אינך כדאי' פירושו: מה, וכי אתן לך עכשיו מעט? כאומר: בעוד זמן מועט אתה עומד הרי להסתלק מן העולם.

בנו ר' שמואל נהיה מיליונר גדול, ור' אבא נפטר כעבור זמן קצר.

הוא חזר הביתה ונפטר מיד; אינני יודע לומר אם מיד אחר סוכות, או בתאריך אחר, או שמא באמצע החורף, אולם הכל בכלל 'מיד'!

כשבאים להעלות על גבי הכתב שיחה כלשהי צריכים לנקוט במשנה זהירות. מדוע כתב רבי נתן את הסיפורי מעשיות? התרגום הרי אינו תואם את כל כללי הדקדוק? רבי נתן לא רצה לשנות מלשונו של הרבי. באותו לשון בו דיבר הרבי – כך ערך את התרגום ללשון הקודש, כדי שייראה בדיוק כמו שהרבי מדבר.

המתרגם; כדי לתרגם סיפור שמספרים, צריך לדעת לתרגם תרגום טוב ונכון.

המתרגם שמע את הדברים כפי שנאמרו באידיש (זשארגאן), ותרגמם ללשון הקודש, לפעמים קורה שהוא מתרגם לא נכון.

(ר' משה: האם ר' אבא לא סיים את הסיפור שהבעל עגלה אמר לסוסים 'קינדערלאך צום רביין'?) כל זה בנסיעה עצמה. (ר' משה: הוא סיפר את כל פרטי הנסיעה?) אינני יודע.

בא לרבי בקפיצת הדרך!

השנה בה התרחש הסיפור חל ערב ראש השנה ביום ראשון, (כאותה שנה התגורר הרבי בברסלב ואנשי שלומינו נסעו לברסלב לימי ראש השנה). ובשבת שלפני ראש השנה, שבת ר' אבא בעיר אומן, כשהמרחק בין אומן לברסלב הוא מאה קילומטר. ר' אבא יצא מטשעהריץ ושבת באומן, כשבמוצ"ש עליו להמשיך בנסיעתו לברסלב. במוצאי שבת התכוון להמשיך בדרכו, אולם גשמים עזים יורדים בחוץ, מבול של מים - כיצד ימשיך בדרכו? הרי גם כשהדרכים מתוקנות, קשה לגמוע מרחק של מאה קילומטר בזמן כה קצר, ק"ו כשהדרכים משובשות כל כך?! יצא ר' אבא לרחוב, פנה למקום בו חונים העגלונים, והחל לספר להם על רצונו לנסוע לברסלב, לרבי... לעגו לו העגלונים: 'בדרך כזו קשה?!'. נענה אחד העגלונים ואמר: 'אם תשלם לי שלש עשרה רובל אקח אותך לרבי!'. השיב ר' אבא: 'מצוין אני מוכן לשלם!'. אך העגלון התחרט ורצה לחזור בו מדבריו. אמרו לו חבריו העגלונים: 'התחייבת - עמוד בהתחייבותך! אנחנו לכתחילה לא רצינו להתחייב, אולם אתה שהתחייבת - עליך לעמוד בדיבורך'. העגלונים הכריחוהו והוא יצא לדרך.

(השואל: שלש עשרה רובל נחשב לסכום גדול בימים ההם?) וודאי, בשנים ההם, אתה יודע מה זה? פעם, עם רובל בודד יכולים היו לחיות חודש ימים! אפילו אם נגיד ש'שלש עשרה רובל' שווים 'שלש עשרה אלף פונט', עדיין מיעטנו מערכם האמיתי.

ר' אבא נסע משך כל הלילה ובבוקר הגיע לעיר טפליק - אחרי נסיעה של לילה שלם; עלינו לזכור שבתקופה זו הלילות כבר ארוכים יותר מהימים. בבוקר אחרי שהגיעו לטפליק הבעל עגלה לא מיהר, שכך, הוא מוכרח להאכיל את לסוסיו ולתת להם מנוחה. ר' אבא מבין שהמצב בכי רע, שכך, עד עכשיו נסע רק שלישי דרך, וזה אחרי שנסעו כל הלילה. בקיצור, הבעל העגלה יצא שוב לדרך והם הגיעו עד העיר הייסין. כעת הם כבר קרובים יותר ליעדם; מהייסין לברסלב נותרו להם קצת יותר משלושים קילומטר. לצערו השעה כבר 2:00 בצהריים והם עדיין בהייסין, ובשעה 5:00 כבר יתקדש החג - כיצד יעבור את שלישי הדרך שנותרה בטרם יתקדש החג?! (ר' משה: אחרי שנסעו לילה שלם עברו רק שלישי דרך?!), כן, הדרך הייתה מלאה ביצות, גלגלי העגלה בקושי נעים, הסוסים מתנהלים לאיטם; בבוקר הסוסים מתקשים ללכת במרוצה. אחרי שהגיעו להייסין הבחין העגלון כי על פניו של ר' אבא ארשת מתיחות - באוקראינה העגלונים מדברים הרי לסוסיהם - קרא העגלון לסוסיו: 'נו, קינדערלאך צום רביין!' 'קינדערלאך צום רביין!' ותכף פתחו הסוסים במרוצה.

הסוסים החלו לעוף שלא כדרך הטבע, הם עפו בכזאת מהירות שלא כוחות הסוס כלל וכלל! הבעל עגלה צעק לסוסיו... (ר' משה: מסתמא היה העגלון יהודי?) כן, וודאי יהודי. 'קינדערלאך צום רביין!' נו נו, הסוסים פתחו במרוצה... ר' אבא היה יהודי קדוש!.

כשהגיעו לרבי, הציבור אחזו כבר באמצע תפילת מנחה, ור' אבא לא הספיק להתראות עם הרבי בערב ראש השנה. בלילה כשאנשי שלומינו התקבצו לעריכת שולחנו של הרבי, פנה הרבי לר' אבא ואמר: "אבא, דערצייל מיר דיין נסיעה וואס דו האסט געהאט!" – "אבא, ספר לי את סיפור נסיעתך!". ר' אבא מאד נבהל, משום שהפחד והיראה ששררו במחיצתו של הרבי בלילה הראשון של ראש השנה היה איום נורא, היה כזה מין פחד נורא, הרבי לא דיבר אז מאומה¹¹. אולם הפעם בשונה מתמיד, פונה אליו הרבי ואומר: 'ספר לי את סיפור נסיעתך'?! – ר' אבא פחד לספר. אמר לו הרבי: 'אל תירא – ספר נא'. החל ר' אבא לספר את כל סדר נסיעתו, ולסיום הוסיף: 'קניתי לרבי מתנה גביע, אך נאלצתי למכרו בעד השלש עשר רובל', זהו. נענה הרבי ואמר: פאר מיין בעכער וועל איך אים ארויסנעמען דעם סמ"ך מ"ם די ציין מיט די אויגן, דו אבא, אין דער וועלט איז שוין נישט כדאי, און דו שמואל, נאדיר אביסל יויך!" – "בעד הגביע אוציא לו לסמ"ך מ"ם את השיניים ואת העיניים, אתה אבא, בעולם הזה כבר אינך כדאי, ואתה שמואל, קח לך מעט מרק!".

ר' אבא ששימש כשוחט היה כזה עני מרוד, שלא היה לו מלבוש נוסף לכבוד שבת. ובלכתו לטבול במקווה בערב שבת, היה הופך את מלבושיו לצד שמאל, טובל, והופך את בגדיו בחזרה לצד ימין – לכבוד שבת!...

כזה עני ואביון היה ר' אבא, לא היה לו מלבוש נוסף לכבוד שבת. ר' אברהם ר' נחמן'ס סיפר זאת!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹¹ עי' בשיחות הר"ן אות כ"א.

ר' אבא היה מאנשיו של הרבי, הוא היה... אה!

היה זה רבי עם חסידים... נו.

רבי וחסידים של פעם!

הם אומרים מליצה בשם רבם, הרבי מגור אמר פעם לחסידיו: "אתם חפצים שיהיה לכם רבי של פעם ואתם תהיו חסידים של ימינו?!" זו מליצה שאמר הרבי מגור, הרבי הנוכחי (הבית ישראל מגור זצ"ל): "אתם רוצים להיות חסידים של ימינו ושיהיה לכם רבי של פעם? ! אתם חסידים של ימינו, רבכם גם הוא רבי של ימינו!

אנחנו שיש לנו רבי של פעם, צריכים לנהוג כמו החסידים של פעם, "אנחנו צריכים להיות חסידים של פעם! יש לנו רבי של פעם, לא רבי של ימינו!"

תצעק אלף פעמים רבוש"ע הצילני!

(שואלים אודות שיחה הנדפסת בספר אבני'ה ברזל, שיחות וסיפורים ממוהרנ"ת אות א', שמוהרנ"ת אמר לאחד שקבל לפניו על שאין לו דיבורים בשעה שמתבודד לפני קונו: "וכי אינך יכול לומר אלף פעמים: "רבנו של עולם הצילני נא? ! - חזור על משפט זה אלף פעמים!")

משה שמואל^ט חישב פעם, הוא היה חידוש הרי - לומר אלף פעמים 'רבנו של עולם הצילני נא' אך לו בדיוק שעה... הוא חישב, הוא הסתכל על השעון ואמר אלף פעמים 'רבנו של עולם הצילני נא' - הדבר אך לו

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^ט משה שמואל^ט לעווין ז"ל, מגדולי העובדים באומאן, ממקורביו של ראבר"נ ז"ל.

בדיוק שעה... היה לו למשה שמואל חן מיוחד! כולם ידעו – משה שמואל! ... הוא היה בזמני.

דהיינו: אין לך דיבורים? אמור אלף פעמים 'רבונו של עולם'!^כ 'רבונו של עולם הצילני נא', רבונו של עולם ראטעווע מיך'.

הרי בזה הלשון אמר לו רבי נתן: 'אין לך דיבורים לדבר? אמור 'רבונו של עולם הצילני נא!', זהו, זה דבר שאתה מסוגל הרי, וממילא בהמשך כבר יהיו לך עוד דיבורים.

האדם לא יכול להצטדק בטענה שאין לו דיבורים, מותר לו לחזור את אותם דיבורים פעמים רבות.

(שואלים אודות הסיפא של השיחה הנ"ל, שרבי עוזר ענה ואמר: עוזר יכול לומר אלף פעמים 'רבונו של עולם') רבי נתן גער באותו יהודי שקבל לפניו: "וכי אינך יכול לומר אלף פעמים רבונו של עולם? ! והסיפור מרבי עוזר זה סיפור אחר.

היה איזה יהודי ששיבחוהו על שיכול ללמוד אלף דפי גמרא בע"פ. נענה ר' עוזר: "אני יכול לומר אלף פעמים 'רבונו של עולם' בע"פ!". ר' עוזר היה למדן מופלג, גם הוא ידע ללמוד גמרא, אלא שאותו אחד התפאר עם הדף

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^כ עי' בחי"מ או' ת"מ: אמר אפילו כשאינ יכולין לדבר בהתבודדות רק תיבת "רבונו של עולם" גם כן טוב מאד. גם עי' בליקו"מ תנינא צ"ו, וז"ל שם: עוד אמר (רבינו ז"ל) לענין התבודדות, שְׁהִיָּה דְרַכּוּ ז"ל לְזִרְזוּ מְאֹד בְּזֵה לְהִיּוֹת רְגִיל מְאֹד בְּהַתְּבוּדוֹת לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְאָמַר: שְׁאֵפְלוּ כְּשֵׁאִין יְכוּלִין לְדַבֵּר כָּלֵל אֶפְלוּ כְּשִׁמְדִּבְרִין רַק דְּבוּר אֶחָד, גַּם כֵּן טוֹב מְאֹד! וְאָמַר: שְׁאֵפְלוּ אִם אֵינוֹ יְכוּל לְדַבֵּר רַק דְּבוּר אֶחָד יִהְיֶה חֲזֵק בְּדַעְתּוֹ, וְיִדְבֵּר אוֹתוֹ הַדְּבוּר כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים כְּלִי שְׁעוֹר וְעָרֵךְ וְאֶפְלוּ אִם יְכַלֶּה כְּמָה וְכְמָה יָמִים בְּדְבוּר זֶה לְבַד גַּם זֶה טוֹב וְיִהְיֶה חֲזֵק וְאִמִּין וְיִרְבֶּה לְדַבֵּר אוֹתוֹ הַדְּבוּר פְּעָמִים אֵין מְסַפֵּר עַד שְׁיִרְחַם עָלָיו הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִפְתַּח פִּיו, וְיִוְכַל לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ.

גמרא, ועל כך נענה ר' עוזר: אני יכול לומר אלף פעמים רבונו של עולם בע"פ...

כל אחד מבין הרי, שאחד שמתפאר עם ידיעתו אלף דפי גמרא, עושה מעשה שאינו נאה כל כך, מדוע אתה צריך להתפאר? אם אתה יודע – אתה יודע, אולם מדוע צריכים אחרים לדעת מה הם ידיעותיך?!

הדבר הכי יקר, הדבר הכי חשוב, הוא הזמן, זהו הדבר הכי היקר בעולם! הרכוש הכי גדול הוא הזמן!

כלפי 'קרקע כל שהוא' שואלת הגמרא^כ: וכי מה יכולים להניח על גבי 'קרקע כל שהוא'? ומתרצת הגמרא: על גבי קרקע כל שהוא אפשר לנעוץ מחט של זהב!

וכן הוא לענינינו, בדקה הזו אני יכול הרי לנעוץ 'מחט של זהב': 'רבונו של עולם רחם עלי!' – זה הרי מחט של זהב! הרווח שאפשר להרוויח ברגע הזה הוא הרי מחט של זהב, אך אנחנו מאבדים אותו, אנחנו מחמיצים אותו.

לדעת את החשיבות האמיתית של בקשה זו 'רבונו של עולם רחם עלי' – אין ביכולתנו לדעת בעולם הזה, צריך רק להאמין, להאמין! להאמין לצדיקים שכך לימדונו, ובעולם הבא נדע מהי חשיבותה האמתית של בקשה זו 'רבונו של עולם רחם עלי'.

בעיני השם יתברך חשובה מאד תפילה כזו שאדם עומד ומבקש: רחם נא עלי, רחם עליי!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^כ קידושין כ"ו ע"ב.

לשאת את העיניים לשמים ולבקש 'רבונו של עולם רחם עליי' – זה כזה מין רכוש נפלא! ואת הרכוש הזה אנחנו יכולים לחטוף פעמים רבות! זהו רכוש אותו אנחנו יכולים לחטוף פעמים רבות.

זוהי עצה השווה לכל נפש, ומי מדבר מאברך אחרי החתונה שעובר קצת קשיים, שחי קצת בדחקות, דבר שקורה לא פעם, אבל אם הוא זוכר עצה זו, את הרכוש הזה הוא לא עוזב – אזי טוב לו, אזי טוב ויפה לו.

הרעב הקשה ששרר באוקראינה

באוקראינה היו עניים מרודים, מה שיש לאברך בן ישיבה פה בארץ ישראל, לא היה לסוחר אמיד באוקראינה. ביקרתי לא פעם אצל סוחרים אמידים, הם חיו בחדרון, חדרון קטן; שבת אחת סעדתי אצל אחד סוחר וכל מאכלנו היה, חתיכת דג, אני יודע? כמה פירוורים, לו לבד לא היה מה לאכול, והוא היה סוחר!

כאן ברוך השם, אפילו לאברך בן ישיבה יש דירה נאה בת שלשה חדרים, מיטות יפות, מזרנים עם קפיצים, הכלל, א גאנצער געשעפט... אפילו לעניים שבינינו יש גם כן, הוא קונה אפילו בשר דגים וקומפוט, בקבוק יין משובח, וחלה מקמח לבן, אנחנו וודאי יכולים לחטוף ולבקש: 'רבונו של עולם רחם עלי'.

כשגיסיר ה' הירש לייב ליפל עלה לארץ ישראל, בשנת תרצ"ד, שלח לי מכתב ובו סיפר כי לכבוד שבת הוא קונה בקבוק יין, חלה מקמח לבן, דגים, וקומפוט, ומהאוכל שנשאר לו אחרי שבת, אני יכול לערוך שבת שלימה – כך כתב לי במכתבו.

המכתב ששלח היה בשבילי: "האוכל שנשאר לי אחרי שבת יכול להספיק לך לכל השבת!".

זה באמת כך, האוכל שנשאר כאן ביום ראשון, אין שמה לכל השבת!

ביום ראשון נשארת חתיכת דג, חתיכת חלה, כוס יין; מה שנשאר לי כאן ליום ראשון לא היה לי שם לשבת! זכורני כיצד שלח לי את המכתב ההוא - ר' הירש לייב! הוא הכיר הרי את מציאות החיים באוקראינה.

גודל הדירה בה התגורר ר' הירש לייב לא עלה על גודלו של חדר זה, לא יותר, והתגוררו שם ארבעה משפחות. ר' ברוך חתן ר' געצ'ע בנה קירות באמצע החדר לאורך ולרוחב, הוא בנה קירות כדי שארבעה משפחות יוכלו להתגורר שם. בחדר אחד כזה התגורר ר' הירש לייב, בחדר נוסף ר' משה טשנסחובר ע"ה²², ושתי משפחות נוספות.

בסעודת הברית שנערכה לבנו של ר' משה טשנסחובר - ר' אהרן גלידמן, הדליקו נרות על השולחן, והאש נאחזה בכרית וכמעט ששרפה את הרך הנימול - בכזאת צפיפות נוראה הם חיו, כזה מרחק קטן היה בין הנרות לרך הנימול, פשוט לא יכלו לזוז. הילד שכב על גבי השולחן, והאש נאחזה בכרית עליה שכב, ורק בנס הצליחו להציל את התינוק. אלו היו הדירות באומן.

(ר' משה: לייבל התגורר גם בדירה ההיא?) לייבל צעטנר גם התגורר שם, כן, וכמדומני שגם ר' ברוך חתן ר' געצ'ע בעצמו התגורר שם.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

²² גיסו של רלוי"צ, חתנו של רבי אהרן מקיבליטש.

בטפליק, היכן שהתגוררתי אני, כבר חיו במעט יותר רחבות.

מהי המסקנה היוצאת לנו מכל אלה? שברוך השם כאן בארץ ישראל, אפילו אברך לאחר נישואיו שחייו אינם ברווח מאד גדול, אבל האם אפשר להשוות זאת לחיי הדוחק שהיו באומן?! אין שום השוואה ביניהם! אפילו לסוחרים שביין אנשי שלומינו לא היו דירות כמו שיש לאברך בן ישיבה כאן בארץ ישראל, מה? איפה?...

החנות פתוחה והחנוני מקיף...

שבת אחת סעדתי על שולחנו של מוטל פולסקי²² שהיה סוחר ולפרנסתו עבד בחנות בדים; איי, לא היה מה לאכול, על השולחן הייתה חתיכת חלה, חתיכה קטנה, לו עצמו לא היה מה לאכול.

ברוך השם אנחנו נמצאים בארץ הקדושה, 'אין די הייליגע לאנד ברוך השם', ונקראים על שמו של הרבי, וברוך השם אף עורכים סעודות שבת! ברוך השם אנחנו אוכלים מדי יום. [היום לא צריך לאכול, היום זה יום תענית, ביום זה עלינו לצום, אבל ביום רגיל מסתמא כולם אוכלים. היום לא נשתה כוס מים, שכך, זהו יום תענית, אבל ביום רגיל אנו שותים כוס מים, מברכים ברכה, שותים, אוכלים, נו בכל זאת הקדוש ברוך הוא נותן לנו די צורכנו] הקב"ה מעניק לך שפע, מדוע שלא ניתן לו גם אנחנו משהו? !.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

²² מאנ"ש באומן הדבוקים בהרה"ח ר' שמשון בארסקי ז"ל. נתקרב בשנת תרנ"ט בבארדיטשוב ע"י ר' שמואל העשיל פרידמן ז"ל.

אני נותן לך כל כך הרבה: "החנות פתוחה, והחנוני מקיף, הפנקס פתוח, והיד כותבת, וכל הרוצה ללוות לווה, והגבאים מחזירים תדיר בכל יום"^{כד},
הגבאים רצים אחרי הלווים שיפרעו את חובם.

"אני נותן לך הכל – תן לי גם כן משהו! תן לי משהו!", אני נותן לך הכל
ברוך השם, תן לי גם כן משהו!

לאחרונה נהיה ממש, המותרות שיש בחתונות, עם כל הלוקסוס, ממש
נורא ואיום, זו גזירה ממש, אבל באופן כללי יש ברוך השם מה לאכול, וכי
יש כאן מישהו שצם? רק בארבעת התעניות צמים! וכי יש מישהו שצם?
חוץ מארבעת התעניות יש מישהו שצם כאן? לא צמים!

אוכלים ארוחה: עגבניות, קצת תה, חלב, זהו, אוכלים ארוחה וזהו זה,
אפשר להמשיך ולעסוק הלאה בעבודת השם, אפשר להמשיך הלאה.

'מחזירין תדיר', הגבאים רצים אחרי הלווים: פרע את חובך! אני מלוה
לך – החזר לי מעט! מדוע אתה מתהלך ומדבר דברים בטלים? החזר להשם
יתברך מעט מחובך, החזר מעט! ומה הוא שואל מעמך? תתפלל, תלמד,
פרע את חובך!

הערות ומראי מקומות

הנוך לנער על פי דרכו!

(שואלים אודות שיחה הנדפסת בספר אבני'ה ברזל, שיחות וסיפורים ממוהרנ"ת אות ד':
'מוהרנ"ת רגיל היה ליקח אורח שנשאר בבית המדרש וכו', און ווידער א קינד שלאגט מען^{כ"ה}? !)

כן כן^{כ"ב}, (ר' משה: יש הורים שילדיהם מפורעים וקשה להם לקיים זאת) לא, לא זו הדרך,
הרבי הורה שלא להכות את הילדים. ואם נשאל: כיצד אם כן נחנך את
ילדינו? התשובה היא: צריך לנקוט בדרכים אחרות! (ר' משה: לדבר עמם?)
לדבר עם הילדים, ולהרבות בתחנונים לפני השם יתברך.

אולם אחד שאמנם לא מכה את ילדיו, אך גם שאר פעולות אינו עושה –
אזי ילדיו גדלים מפורעים!

בענין חינוך הבנים, אחד שמחפש עצות לחינוך ילדיו, עליו לדעת: אין
מושג כזה להכות! אחד שמחפש עצות, אמנם מכות זו לא אפשרות, אבל
יש הרי דרכים אחרות בהם כן יכולים וצריכים להשתמש: להרבות בתחינה
ובקשה מהשם יתברך, להעניק מתנה לילד, וכן שאר עצות טובות בהם
יכולים להעזור.

(ר' משה: אברך אחד ניגש אליי השבוע ושאל אותי כיצד לנהוג, יש לו בכיתו בן ובת, הבן הוא
הצעיר, ילד בן ארבע, והוא מכה את אחותו הגדולה, ממש מכות אכזריות, והאב ממש אובד עצות,
מחד, הרבי הורה שלא להכות את הילדים, ומאידך אומר האב, רק עם סטירות הוא מבין, אחרת

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{כ"ה} וז"ל שם, מוהרנ"ת היה רגיל ליקח אורח הנשאר בבית המדרש אשר שום אדם לא רצה ליקח אותו
(מארחי ופרחי) ולקח אותו הוא, ופעם אחת לקח אורח שפל בכגדים נבזים מהנ"ל, ובנו לא רצה
להתקרב אל השלחן לאכול אצלו סעודת שבת מפני כיחה וניעה והוסען שלו, והכה אותו מוהרנ"ת.
וכשבא אל רבינו זצוק"ל, ודרכו היה לספר הכל לפני רבינו זצוק"ל, ואז אמר לו רבינו 'איינמאל וויל
איך טאקע זאלסט נעמען אן אורח הגון כדי שתוכל לדבר עמו תורה, און ווידער א קינד שלאגט
מען?'

^{כ"ב} עי' שיח שרפי קודש הנמ"ח ח"ג אות ס"ח.

הוא לא מביין. הוא מנסה לדבר אתו, אבל דיבוריו לא נכנסים לו לראש. אמרתי לו שצריך להתפלל על כך. בינתיים, אומר האב, הילד קורע דברים, נושך, צובת. אותו דבר קורה אצל יהודי נוסף, גם אצלו נוהג הדבר כן, כל זמן שהם רגועים, הוא יכול להסתדר, אבל ברגע שהם מתחילים להשתולל, הוא נשאר אוכד עצות).

הוא הרי אדם בעל אופי שקט ורגוע, אבל זוגתו משלימה כבר גם את חלקו.

(ר' משה: אבל הוא רוצה שגם זוגתו לא תכה את הילדים, הוא ממש אוכד עצות?!)

כל דיבור מהרבי הוא דיבור (ואין לשנות ממנו), אלא מאי? אמנם הדיבור הוא דיבור, אולם צריך לדעת כי לדיבור יש תנאים נוספים. אמנם הרבי מורה 'שלא להכות', אולם דברים אחרים מורה לנו הרבי היטב, היינו: להרבות בתפילות ובקשות.

האם כל אחד מאתנו מקיים עצה זו ומתפלל על ילדיו שילכו בדרך התורה והמצוות? האם הוא מרבה בתפילות על הצלחת ילדיו? האם הוא מקיים זאת?! האם הוא מקיים זאת?! ואפילו אחד שכבר כן מרבה בהתבודדות – להצלחת חינוך ילדיו הוא מקדיש זמן מועט בלבד. עלינו לבקש מהשם יתברך על הצלחת חינוך ילדינו בכל יום, לבקש, להרבות בדיבורים, ועל זה לבד צריך לבקש מהשם יתברך: "רבונו של עולם, ילדיי משתוללים, והרבי מורה שלא להכות את הילדים, מה אעשה?! " צריך להשיח כל לבו לפני השם יתברך, כדבר איש אל רעהו, נו האם אנחנו עושים זאת?! לו היינו נוהגים כך, היינו רואים שינוי לטובה.

דבר נוסף: צריך לדבר עם הילדים, צריך לדבר, ולפעמים אף בתקיפות, לפעמים אף בתקיפות; אני את ילדיי לא הכתי, אבל הייתי קשוח, קשוח!

פרשת פנחס תשל"ה כז

כן, הייתי קשוח, בני מוכרח היה לעמוד על ידי בשעת התפילה ללא כל פשרה, והיה והוא לא עמד על ידי, אוי איך הוא פחד... אולם רק דיברתי.

באומן היו חזנים דגולים, לבית הכנסת הגדול באומן היו באים חזנים דגולים להתפלל תפילות שבת, בני שאהב לשמוע חזנות, ברח פעם לאחר תפילת מנחה לשמוע את החזן בבית הכנסת הגדול, וממילא גם בשוכו התעכב ובא הביתה באיחור, הוא פחד, הוא ידע שברגע שייכנס הביתה אקים עליו קול צעקה, ולכן חשב לפנות לאמו, שהיא תגונן ותמליץ עליו, אך מיד כשנכנס עצרי אותו ושאלתי בתוקף: היכן היית? היכן היית?! מני אז כבר פחד ממני ולא שב על מעשהו כבראשונה - לברוח מבית הכנסת כדי לשמוע קטעי חזנות.

אלו רצו לשמוע בקולו של הרבי - שמעו בקולו ואף הצליחו בחינוך ילדיהם, אלא שלפעמים צריכים להמתין מעט, בלא מעט דברים קורה שצריכים קצת אריכות אפיים, וגם בחינוך הבנים יש וצריכים להמתין ולהאריך אף.

בני נורא פחד ממני, על אף שלא הכיתי אותו כלל וכלל נורא פחד ממני!

וקראת לשבת עונג!

(מתוך שיעור שנמסר בבית מדרשנו הגדול במאה שערים בין מנחה למעריב בספר הק' ליקוטי מוהר"ן תורה מ"ט אות ר"ב) וזה עיקר עונג שבת, לעתיד יהיה יום שכולו שבת. וְזֶה עֵקֶר עֲנַג שֶׁבֶת - 'אורייתא דעתיקא סתימאה'. אכן בזוהר הקדוש מובא כ"ב, שכשהנשמה עולה במוצאי שבת, שואל הקב"ה את הנשמה: אלו חידושים שמעת במשך השבת? בזהר הקדוש כתוב, שבשבת צריך ללמוד חידושים, שכן, בשוב הנשמה במוצאי שבת, שואל אותה הקב"ה אלו חידושים שמעה בשבת: "שכנת הרי בקרב אדם זה, אלו חידושים שמעת ממנו?". הרבי אומר באמת, שעיקר העונג שבת הוא אורייתא דעתיקא סתימאה, זהו עיקר העונג שבת! (השואל: אבל לא תמיד יש לאדם חידושי אורייתא?) גם לימוד עם 'התחדשות התורה' נחשב לחידושי תורה כ"ט.

הערות ומראי מקומות

כ"ו ז"ל: וְזֶהוּ בְּחִינַת (יומא פ"ו): 'גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה שְׁמַגַּעַת עַד כֶּסֶף הַכְּבוֹד', וְזֶה (שם): 'גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה שְׁמַקְרֶכֶת הַגְּאֻלָּה'. כִּי לְעֵתִיד לְיוֹם שְׁכָלוּ שֶׁבֶת יִתְגַּלֶּה אֲוִרֵיתָא דְעֵתִיקָא סְתִימָאָה (ו). כְּמוֹ שְׁכָתוּב (ישעיה נ"ח): "אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה'" על ה' דִּיקָא, הוּא עֵתִיקָא סְתִימָאָה (זהר ויחי רי"ט ע"ן שם), וְזֶה עֵקֶר עֲנַג שֶׁבֶת. וְשֶׁבֶת זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (דְּבָרִים ל'): "וְשֶׁבֶת עַד ה' אֶלְקֶיךָ". וְזֶה בְּחִינַת גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה, כְּשֶׁמְעֵלָה תְּשׁוּבָה מִבְּחִינַת אֶת הַמְּאֹר הַקָּטָן, מִבְּחִינַת 'אֲחוּת לְנוֹ קְטָנָה'. לְבְּחִינַת גְּדוּלָה, לְבְּחִינַת (ישעיה ל'): "וְהָיָה אֹר הַלְּבָנָה כְּאֹר הַחֲמָה". שְׁמַגַּעַת עַד כֶּסֶף הַכְּבוֹד, הֵינּוּ שְׁעַל יְדֵי זֶה יִגִּיעַ וְיִשָּׂיג אֲוִרֵיתָא דְעֵתִיקָא סְתִימָאָה. וְזֶה 'כֶּסֶף הַכְּבוֹד', שְׁמַכְסִין אוֹתָהּ. בְּבְּחִינַת (משלי כ"ז): "וּכְבָשִׁים לְלְבוּשֶׁךָ", דְּבָרִים שֶׁהֵם כְּבִשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יִהְיוּ תַּחַת לְבוּשֶׁךָ (חגיגה י"ד). שְׁמַכְסִין אוֹתָהּ, בְּבְּחִינַת (משלי כ"ה): "כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסֵּתֵר דְּבָר". וְזֶה 'כֶּסֶף הַכְּבוֹד', שְׁמַכְסִין מִפְּנֵי כְבוֹד אֱלֹקִים, וְאֵתָהּ תִּגִּיעַ וְתִשָּׂיג אוֹתָהּ:

וְזֶה בְּחִינַת בְּרָאשִׁית, בִּי"ת רֵאשִׁית, הֵינּוּ שְׁנֵי רֵאשִׁית. וְהֵם רֵאשׁ הַשְּׁנָה וְנִסָּן, שְׁגָם נִסָּן הוּא רֵאשׁ הַשְּׁנָה. וְאֵיתָא בְּתַקוּנִים (תקון כ"א מ"ה): 'וְהָיָה נִקְרָאת קְבֻלָּה, כִּד אֵיחָי בֵּין תְּרִין דְּרוּעִין דְּמִלְכָא'. וְתְרִין דְּרוּעִין, הֵם תְּשָׁרֵי וְנִסָּן (ז). וְהֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי בָם הוּא יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי 'בְּנִסָּן עֵתִידִין לְגַאֲלֵי' (ראש השנה י"א), וְאֵין הַגְּאֻלָּה אֶלָּא עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (ישעיה נ"ט): "וּכְבָּא לְצִיּוֹן גּוֹאֲלֵי" וְכו' (יומא פ"ו):

כ"ח ח"ג קע"ג ע"ב.

כ"ט ע"י ליקו"ה נט"י שחרית ה"ד, או' ב', וז"ל: וְעַל כֵּן בְּאֵמַת אֶפְלוּ מִי שְׂאִינוּ זוֹכֵה לְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָה מִמֶּשׁ, צְרִיךְ עַל כָּל פְּנִים לְהַתְּגַבֵּר בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְעַסֵּק בְּתוֹרָה בְּחֶשֶׁק חֵדָשׁ וְחִיוֹת חֵדָשׁ וְהָיָה בְּעֵינָיו

לימוד התורה בימות החול עדיין חסר שלימות הוא, אולם שבת היא מעין עולם הבא, התורה של שבת היא ענין אחר לגמרי, וגם הלימוד של שבת הוא לימוד אחר לגמרי, וכן שאר כל העשיות דקדושה; בשבת הכל שונה, הדיבור הוא שונה, האכילה שונה היא; וְשַׁבַּת זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְשַׁבַּת עַד ה' אֱלֹקֶיךָ", וְשַׁבַּת הֵם אוֹתוֹת שַׁבַּת.

גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד

וְזֶהוּ בְּחִינַת, המובא בדברי הגמרא: 'גְּדוּלָּה תְּשׁוּבָה שְׁמַגַּעַת עַד כְּסֵא הַכְּבוֹד'. היינו, שמעלים את התשובה, מעלים אותה מבחינת מאור הקטן, מבחינת אחות לנו קטנה לבחינת גדולה. מקודם ביאר הרבי, על התפילה כשהיא בקטנות, אזי היא בבחינת 'אחות לנו קטנה', מאור הקטן. וְזֶה בְּחִינַת גְּדוּלָּה תְּשׁוּבָה, כְּשֶׁמַּעֲלָה תְּשׁוּבָה מִבְּחִינַת אֵת הַמָּאֹר הַקָּטָן, מִבְּחִינַת 'אחות לנו קטנה'. לְבְּחִינַת גְּדוּלָּה, לְבְּחִינַת: "וְהִיָּה אֹר הַלְּבָנָה כְּאֹר הַחֲמָה", אור הלבנה כנגד אור החמה נקרא 'מאור הקטן', ולעתיד יהיה אור הלבנה כאור החמה, המאור הקטן יצא ויאיר כאור החמה. אומרת הגמרא: שְׁמַגַּעַת עַד כְּסֵא הַכְּבוֹד, תשובה היא דבר כל כך נעלה, שמגעת עד כסא הכבוד, הֵינוּ שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִגִּיעַ וַיִּשָּׂיג אוֹרֵי־תֵּא דְעֵתִיקָא סְתִימָאָה.

וְזֶה 'כְּסֵא הַכְּבוֹד', המילה 'כסא' מתפרשת גם ככיסוי, שְׁמִכְסִין אוֹתָהּ. בְּבְּחִינַת: "וּכְבָּשִׁים לְלִבּוֹשֶׁךָ", כעת אורייתא דעתיקא סתימאה מכוסה היא, ומדוע היא מכוסה? משום "כְּבוֹד אֱלֹקִים הִסְתֵּר דְּבָר". וְזֶה 'כְּסֵא הַכְּבוֹד',

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

כְּחֻדָּשִׁים מִמֶּשׁ, כִּי זֶהוּ גַם כֵּן בְּחִינַת הַתְּחַדְּשׁוֹת הַתּוֹרָה, עכ"ל. וכמו"כ מובא זה בליקו"ה גזילה ה"ה, או' ר' עיי"ש.

'כסא', מדוע היא מכוסה? משום 'הכבוד' ש'מכסין מפני כבוד אלקים, לכן היא מכוסה עתה. ואתה תגיע ותשיג אותה

'גדולה תשובה', כשתעלה את התשובה מבחינת המאור הקטן לבחינת המאור הגדול, התפילה מגעת 'עד כסא הכבוד', ומשום כבודו יתברך תורת הנסתר מכוסה עדיין, ולעתיד לבוא תגיע ותשיג אותה.

הרבי מפרש שהמאור הקטן היינו, שהתפילה היא בקטנות - אחות לנו קטנה. אולם כשגדולה תשובה, היינו, כשמעלים את התשובה ממאור הקטן למאור הגדול, זה נקרא שהתפילה גדולה! אזי התפילה גדולה כל כך, שעל ידה תוכל להשיג את 'כסא הכבוד', היינו: את התורה המכוסה והנסתרת, היינו, 'אורייתא דעתיקא סתימאה' תגיע ותשיג.

וְזֶה בְּחִינַת בְּרֵאשִׁית, בִּי"ת רֵאשִׁית, הֵינּוּ שְׁנֵי רֵאשִׁית. וְהֵם רֵאשׁ הַשָּׁנָה וְנִיּוֹן, שְׁגָם נִיּוֹן הוּא רֵאשׁ-הַשָּׁנָה. וְאֵינָא בְּתַקּוּנֵיהֶם: וְהֵיא נִקְרְאָת קַבְּלָה, כַּד אֵיחִי בֵּין תְּרִין דְּרוּעִין דְּמַלְכָּא. וְתְרִין דְּרוּעִין, הֵם תְּשָׁרֵי וְנִיּוֹן. שְׁמַעְתִּי פַעַם וּוְאֵרַט עַל וְהֵיא נִקְרְאָת קַבְּלָה, 'נִקְרְאָת' מִלְשׁוֹן קְרִיאָה. (לא ברור, נראה שמתכון לומר, שלא כל אחד יכול ללמוד ולהבין קבלה, כי אם בקריאה וגירסא בעלמא').

אומר הרבי, מתי היא נקראת קבלה - אורייתא דעתיקא סתימאה? כד איהי בין תרין דרועין דמלכא. השגת אורייתא דעתיקא סתימאה היא על ידי

הערות ומראי מקומות

ל עיין חיי מוהר"ן סימן תקכ"ו, וז"ל: איש אחד עמד לפניו שהיה עוסק ללמד בספרי קבלה, ובאמת לא היה ראוי ללמד קבלה. והוכיח אותו שלא ילמד קבלה. ואמר לו: "קבלה" בגימטריא "נואף". ושוב שמעתי מאחד, שהיה מדבר עם איש אחד, והיה אותו האיש קובל לפניו שאין לו לב, הינו שאין לו התעוררות הלב לתפלה ועבודה. השיב לו רבנו ז"ל שזהו בשביל שלומד קבלה, פי: "נאף אשה חסר לב" (משלי ו'), ו"קבלה" בגימטריא "נואף". וכל זה למי שאין ראוי לזה, אבל לכמה אנשים הזהיר בעצמו שילמדו קבלה. וצריכין להתפלל להשם יתברך שיוליכו בדרך האמת, אם ללמד קבלה ואם לחדל:

פרשת פנחס תשל"ה לא

תשובה. שני חדשים אלו הם ימי תשובה, ועל ידם תשיג קבלה, היינו, אורייתא דעתיקא סתימאה. ו'תִּרִין דְרוּעִין', הם תְּשָׁרִי וְנִסָּן. וְהֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי בָּם הוּא יְמֵי תְּשׁוּבָה. כִּי 'פְּנִיָסָן עֲתִידִין לְגֵאל', וְאֵין הַגְּאָלָה אֶלָּא עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל".

נוח לרצות וקשה לכעוס

מספרים על אחד מגדולי ישראל שמכר את ביתו בשביל לקנות אתרוג, ובשובו הביתה עם האתרוג שקנה זה עתה, התרגזה זוגתו, ומרוב כעס, חטפה את האתרוג ונגשה בו בפיטום.

חותנו של ר' מיכל'ע מזלוטשוב היה יהודי כפרי, וכששמעה זוגתו של ר' מיכל שהוא מכר משהו, אני יודע? בית, שדה, הוא מכר נכס כלשהו - חטפה את האתרוג ונגשה בו פיטום.

היו הצדיקים מפטירים: 'לבת כפריים הולם מעשה שכזה', רק בת להורים כפריים מסוגלת לעשות מעשה שכזה, אולם ר' מיכל'ע לא כעס. (ר' משה: הוא התבטא ואמר איזה משפט: "אם לא אתרוג, לפחות להיות בשמחה!")

צדיק ה' בכל דרכיו

פעם היה אתרוג דבר כל כך יקר שנאלצו למכור אפילו את הדירה בשביל לקנות אתרוג. (ר' משה: בשבוע שעבר כשנעדרתי מהשיעור סיפרתם איזה מעשה שסיפר הרבי על איכר, יהודי עני?) זהו סיפור שהרבי בעצמו סיפר: זה שניהל את הקרעטשמע (בית מזיגה), היה יהודי, כפרי; בכל כפר היה קרעטשמע, הייתה זו דירת

מגורים אשר אחד מחדריה שימש למכירת יי"ש וודקה וכדו'. היה זה מקור פרנסה בימים ההם. אולם ליהודי זה שניהל את בית המזיגה לא היה לשלם לפריץ דמי שכירות. הנוהל היה שכל שלש שנים עורך הפריץ מכרז על הזכות לשכור את הקרעטשמע לשלשת השנים הבאות. היהודי ששכר את הקרעטשמע עד עתה היה עני מרוד ואף אחד לא רצה לפגוע בו ולשכור את הדירה במקומו, למעט יהודי אחד שהלך וקנה את הקרעטשמע לשלשת השנים הבאות, הוא הציע לפריץ סכום גדול יותר, ואת העני הוציאו והשליכו מחוץ לבית. היה זה מעשה נורא, יהודי שמסוגל לעשות מעשה נבזה שכזה. הרבי סיים את הסיפור והפטיר: "און דער מענטש האט קיין קינדער נישט געהאט, און דאס יאר האט ער געהאט א קינד - און אזוי פירט דער אויבערשטער!" - וליהודי ההוא (ששכר את הקרעטשמע לשלשת השנים הבאות) לא היו ילדים, ובאותה שנה הוא נפקד בפרי בטן - וכך מנהיג הקדוש ברוך הוא!.

הרבי סיפר מעשה זה ללמדנו שהקדוש ברוך הוא נעלם מעין כל חי. הרבי סיפר מעשה זה והפטיר: "און אזוי פירט דער אויבערשטער!" - וכך מנהיג הקדוש ברוך הוא!.

(ר' משה: אותו יהודי עשה מעשה רשעות) כן, ובאותה שנה נפקד בפרי בטן - 'און אזוי פירט דער אויבערשטער!'. מסתמא היו חשבונות שמים אשר בגינם היה העני צריך להסתלק מן העולם, ומשמים המירו את עונשו. (היינו ממונו ופרנסתו תחת מיתה ח"ו).

הענין של אמונה נקרא - שלימות האמונה! שלא יהיו לך קושיות על השגחת השם יתברך - זהו עיקר האמונה.

פרשת פנחס תשל"ה

לג

כשמתחילים לצרף את האדם, כשמשימים מתחילים לצרף את האדם (פרעגלען), אל יקשה בעיניך הנהגת השם יתברך, משום שאת הנהגתו של השם יתברך אי אפשר להבין. הרבי מספר כאן סיפור ומסיים: 'און אזוי פירט דער אויבערשטער!' – וכי אפשר להבין זאת? מי יכול להבין זאת?!

(ר' משה: ר' שמשון ברסקי הסתובב רבות במחיצתו של ר' משה ברסלבר?) כן, וודאי, ר' משה היה זה שקירב אותו לגמרי לרבי. תחילה שימש ר' שמשון כמלמד דרדקי בבתיים, בין היתר למד גם עם בניו של הרב מטשעהריין, הוא נכנס ללמוד בביתו של הרב מטשעהריין. (ר' משה: עם ר' חיים?) עם הבנים הצעירים יותר, הרב מטשעהריין לא רצה לשלוח אותם ללמוד ב'שולע' (בבית ספר ממשלתי), ור' שמשון היה זה שלמד איתם, עם בניו הקטנים של הרב מטשעהריין. כל זה היה בראשית דרכו, אולם מאוחר יותר כשנהיה חסיד – השליך את המלמדות אחרי גוו, הוא השליך הכל אחרי גוו, ובמשך מספר שנים חי בעניות גדולה. במשך תקופה אף התגורר בברדיטשוב, ולאחר מכן עבר לדור באומן.

(ר' משה: מהיכן התפרנס ר' שמשון, מקופת בית הכנסת?) מה בית הכנסת? הם היו עניים מרודים... ר' שמשון סבל מעוני מחפיר, ומעולם לא היה לו כסף להוצאות שבת.

אני שימשתי כחזן בבית הכנסת, ובאוקראינה המנהג היה, שבכל פעם שיש בעל שמחה, נותנים לחזן תוספת שכר לכבוד השמחה, אולם אצלנו, לא רק שהחזן לא קיבל תוספת, אלא אף היה צריך לשלוח מאכלים לבעל שמחה...

קונטרס זה נתנדב לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **בן ציון חיים** ב"ר **יחזקאל** ארבתסמן
– אפטער ז"ל
תנצב"ה

הרה"ח ר' **מרדכי** ב"ר **צבי לסקר** ז"ל
תנצב"ה

מרת **עטיל פריידא** ע"ה בת הרה"ח ר' **לוי**
יצחק בנדר ז"ל
תנצב"ה